

Leptospiróza – základní informace

Leptospiróza patří mezi tzv. zoonózy, tedy onemocnění, které je přenosné ze zvířete na člověka. Běžně se vyskytuje zejména u potkanů, myší, hrabošů, dalších drobných hlodavců, ale i u větších zvířat a hmyzožravců. U těchto zvířat nevyvolává zjevné onemocnění, pokud se jedná o tak zvané rezervoáry. Leptospiry u svých rezervoárů dlouhodobě žijí v ledvinách a jsou vylučovány močí do okolního prostředí, které se tak kontaminuje a stává rizikovým z hlediska možné nákazy pro člověka. Toto závažné infekční onemocnění způsobují bakterie rodu *Leptospira*. Po povodni v roce 1997 byly v Olomouckém kraji zaznamenány i smrtelné případy.

Člověk se nejčastěji nakazí při kontaktu s vodou, vlhkou půdou nebo potravou, která byla infekčním zvířetem kontaminována. Do lidského organismu se leptospiry dostávají drobnými poraněními kůže, ale i jinak zdravou rozmáčenou kůží, dále např. přes sliznici dutiny ústní či očí nebo při kontaktu s nakaženými zvířaty.

V minulosti se leptospiróza vyskytovala zejména jako profesionální nákaza. Tato zoonóza se vyskytovala u řezníků, zootechniků, zemědělců, pracovníků kanalizací. Ačkoliv se jedná stále o jednu z nejčastějších infekcí přenosných ze zvířete na člověka, přenos z člověka na člověka prokázán nebyl.

Rizikové faktory leptospirózy

Leptospirózou jsou nejvíce ohroženi lidé v úzkém kontaktu s rezervoárovými zvířaty, která leptospiry dlouhodobě vylučují. Významné riziko představují i déle trávající práce v zatopených oblastech bez náležité ochrany osobními ochrannými prostředky (především nošení holínek a rukavic), zvláště pak pokud v místě došlo k vyplavení kanalizace či ve vodě plavou živí nebo uhynulí hlodavci.

Mezi nejčastější přenašeče leptospirózy patří různé druhy hlodavců. Nejnebezpečnější leptospirózou pro člověka, ale i pro psy, je *Leptospira icterohaemorrhagiae*. Jedná se o leptospiru jejímž rezervoárovým hostitelem je potkan, u lidí způsobuje tzv. **Weilovu žloutenku**, která vždy vyžaduje cílenou léčbu antibiotiky, jinak její smrtnost u lidí dosahuje až 90 %. Za velmi rizikové situace je považováno proniknutí potkana do studny nebo bazénu. Leptospirózu nepřenáší jen volně žijící potkani, ale i potkani chovaní v zájmových chovech v domácnostech, pokud se nakazili od volně žijících potkanů.

Leptospiry poměrně dobře přežívají ve vodě nebo ve vlhkém prostředí, vyschnutí nepřežijí. Z uvedených důvodů je žádoucí se při pobytu v přírodě vyvarovat pití vody ze studánek, koupání ve stojatých vodách, konzumaci neumytého ovoce či zeleniny ze zahrádky, chození naboso v bahně nebo vlhké půdě apod., zejména pokud v okolí vidíme známky po zvýšeném výskytu hlodavců (trus, vyšlapané cestičky, vyhrabané nory, ohlodané ovoce apod.).

Prevence onemocnění leptospirózou

Prevence spočívá zejména v běžné a speciální ochranné deratizaci, tj. v předcházení výskytu hlodavců v nemovitostech a v okolí lidských sídel a chovů zvířat a v cíleném odborném hubení

hlodavců. Při práci ve vlhkém prostředí je nezbytné dodržování předpisů o bezpečnosti práce a důsledně používat osobní ochranné pracovní prostředky.

Při pobytu v přírodě je třeba se řídit základními hygienickými pravidly – používat nezávadnou vodu a vyvarovat se pití vody z přírodních zdrojů. Všechny plody, které se nasbíraly nebo natrhaly ve volné přírodě, je třeba před konzumací řádně omýt.

Při práci v povodněmi zatopených oblastech je třeba používat, pokud možno vysoké holínky a ochranné rukavice, snažit se vyvarovat pití jiné než balené vody a pokud možno chránit si oči před vodním aerosolem minimálně brýlemi. Nezbytné je vyvarovat se dlouhodobému kontaktu kůže s vodou, bahnem či vlhkým prostředím, zejména pokud jsou pozorovány známky možné kontaminace vody či vlhkého prostředí hlodavci.

Očkování proti leptospiróze u lidí se u nás neprovádí. Onemocnění leptospirózou patří mezi nemoci podléhající povinnému hlášení hygienické službě, nemocný musí být léčen a hospitalizován na infekčním oddělení nemocnic.

Další informace k prevenci onemocnění leptospirózou při záplavách jsou uvedeny na stránkách Státního zdravotního ústavu v Praze viz. [Prevence leptospirózy při záplavách - SZÚ | Oficiální web Státního zdravotního ústavu v Praze \(szu.cz\)](https://www.szu.cz/prevence-leptospirozy-pri-zaplavach).

Olomouc, září 2024